Res Rhetorica

ISSN: 2392-3113

Normy w komunikowaniu retorycznym
Norms in rhetorical communication

12 (4) 2025

ISSUE EDITORS: AGNIESZKA KAMPKA, MARTA KOBYLSKA

ANNA TELER
UNIWERSYTET PAPIESKI JANA PAWŁA II W KRAKOWIE, POLSKA
https://orcid.org/0000-0002-1424-9478
anna.teler@upjp2.edu.pl

PIOTR STUDNICKI
UNIWERSYTET PAPIESKI JANA PAWŁA II W KRAKOWIE, POLSKA
https://orcid.org/0000-0002-3994-3845
piotr.studnicki@upjp2.edu.pl

ALEKSANDRA URZĘDOWSKA
UNIWERSYTET PAPIESKI JANA PAWŁA II W KRAKOWIE, POLSKA
https://orcid.org/0000-0002-1931-7839
aleksandra.urzedowska@upjp2.edu.pl

Narracje medialne dotyczące wykorzystania seksualnego. Analiza retoryczna wypowiedzi środowiska medialnego w mediach społecznościowych na przykładzie skandalu Kącki––Rogaska

Media narratives on sexual exploitation. A rhetorical analysis of media statements in social media based on the example of the Kącki–Rogaska scandal

Abstract

Celem tekstu jest eksploracja kontekstu retorycznego narracji medialnych dotyczących wykorzystania seksualnego na przykładzie skandalu Kącki–Rogaska oraz opracowanie rekomendacji dla twórców tego typu wypowiedzi. Przeprowadzono analizę ramowania w ujęciu retorycznym, koncentrując się na triadzie retorycznej i zapisach prawno-terminologicznych. Materiał badawczy stanowiło 166 wypowiedzi medialnych w mediach społecznościowych, będących bezpośrednią reakcją na ujawniony skandal, a więc takich, w których sposoby argumentacji zostały zastosowane w określonym kontekście. Zidentyfikowano narracje dotyczące czynu, osoby zgłaszającej krzywdę i osoby obwinionej. Najczęściej stosowano czyn jako oś narracji. Eksplorowano również rozpoznane ramy interpretacyjne, wśród których najczęstsze to „przemocy" i „molestowanie", do opisu czynu. Osoby pokrzywdzone opisywano jako „ofiary" lub „osoby skrzywdzone", natomiast sprawców ukazywano w sposób zróżnicowany – od neutralnych po emocjonalne i stygmatyzujące określenia. Przeprowadzone badanie wskazuje na potrzebę odpowiedzialnego języka w mediach, który unika uproszczeń i automatyzmów językowych, konieczność kształtowania świadomości środowiska ludzi mediów na temat norm komunikacji, a także niezbędność norm w komunikowaniu, szczególnie gdy dotyczy ono sprawy tak wrażliwej jak wykorzystanie seksualne. Autorzy opracowali zestaw rekomendacji, wskazali na ramy nierekomendowane i takie, gdzie należy zachować ostrożność.

This text uses the Kącki–Rogaska scandal as an example to explore the rhetorical context of media statements concerning sexual abuse and to develop recommendations for the authors of such statements. A rhetorical framing analysis was conducted, focusing on the rhetorical triad and on the legal and terminological provisions. The research material included 166 media statements that were a direct response to the scandal, i.e. used specific argumentative methods. Three narratives, including the act, the person reporting the harm, and the accused, were identified. The act was found to be the most often used axis of the narrative. Interpretive frameworks were also explored. "Violence" and "harassment" proved to be the most common frames for act description. Harmed persons were referred to as "victims" or "injured persons," while perpetrators were portrayed in various ways, ranging from neutral to emotional and stigmatizing. The study highlights the importance of responsible media language which avoids simplifications and linguistic automatisms, the need for raising awareness among media professionals about communication norms, and the indispensability of norms in communication, especially when it concerns such as a sensitive issue as sexual abuse. The authors developed a set of recommendations, highlighting frameworks that are ill-advised and that require caution.

Key words

narracja medialna, wykorzystanie seksualne, media, język, ramowanie
media narrative, sexual abuse, media, language, framing

License

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 international (CC BY 4.0).
The content of the license is available at http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

Received: 31 May 2025 | Accepted: 18 November 2025
DOI: https://doi.org/10.29107/rr2025.4.5

ANNA TELER
UNIWERSYTET PAPIESKI JANA PAWŁA II W KRAKOWIE, POLSKA
https://orcid.org/0000-0002-1424-9478
anna.teler@upjp2.edu.pl
PIOTR STUDNICKI
UNIWERSYTET PAPIESKI JANA PAWŁA II W KRAKOWIE, POLSKA
https://orcid.org/0000-0002-3994-3845
piotr.studnicki@upjp2.edu.pl
ALEKSANDRA URZĘDOWSKA
UNIWERSYTET PAPIESKI JANA PAWŁA II W KRAKOWIE, POLSKA
https://orcid.org/0000-0002-1931-7839
aleksandra.urzedowska@upjp2.edu.pl

Narracje medialne dotyczące wykorzystania seksualnego. Analiza retoryczna wypowiedzi środowiska medialnego w mediach społecznościowych na przykładzie skandalu Kącki–Rogaska

Wprowadzenie

Narracje medialne nie tylko odzwierciedlają rzeczywistość, lecz aktywnie ją kształtują, konstytuując normy komunikacyjne, ramy interpretacyjne i sposoby postrzegania zjawisk takich jak wykorzystanie seksualne (Tolman i in. 2003; Maheu-Giroux i in. 2022). Rola mediów zdaje się szczególnie istotna w narracjach dotyczących tematów wrażliwych, wymagających precyzji językowej i etycznej refleksji. Język natomiast – przez swoją powtarzalność i osadzenie w dyskursie – może wzmacniać stygmatyzację bądź wspierać empatyzację, co podkreśla znaczenie odpowiedzialności osób pracujących w mediach.

Kontekstem analizy narracji medialnych jest skandal Kącki–Rogaska z początku 2024 r. 5 stycznia Marcin Kącki (2024) opublikował w „Gazecie Wyborczej" tekst o charakterze autobiograficznym, w którym – jak sam pisał – rozliczał się z własną przeszłością. Autor opisał uzależnienie, epizody depresyjne oraz własne zachowania wobec kobiet; przyznał, że je „poranił", że zdarzały się przekroczenia granic o charakterze seksualnym, które przez adresatki były odbierane jako upokarzające i naruszające zasadę „nie znaczy nie". Choć Kącki nie zrekonstruował szczegółowo zdarzeń, publikacja uruchomiła reakcje środowiska i świadectwa opisujące molestowanie seksualne, nadając sprawie wymiar publiczny. Dzień później Karolina Rogaska opublikowała w mediach społecznościowych oświadczenie, w którym ujawniła, że jest jedną ze skrzywdzonych kobiet opisywanych w tym tekście, oraz

zarzuciła Kąckiemu manipulację i próbę narzucenia swojej narracji w przypadku oskarżeń o wykorzystanie seksualne. Jej wpis stał się detonatorem serii publicznych wypowiedzi i oświadczeń instytucji medialnych, które złożyły się na szeroką debatę o kondycji środowiska dziennikarskiego w Polsce. Sama sytuacja nie jest w niniejszym artykule analizowana – stanowi raczej punkt wyjścia, impuls, który uruchomił proces autorefleksji. Dla naszych rozważań obie te wypowiedzi – tekst Kąckiego i wyznanie Rogaskiej – są kontekstem, a nie przedmiotem analizy.

Wykorzystywanie seksualne – rozumiane jako każde niepożądane zachowanie seksualne, tak dotykowe, jak i niedotykowe, które odbywa się wbrew woli osoby, która nie wyraziła na takie zachowanie świadomej zgody – to temat coraz powszechniej obecny w polskiej debacie publicznej oraz mediosferze. Istnieją liczne publikacje prezentujące badania (Sajkowska, Szredzińska 2022; Wójcik i in. 2024; Alter-Reid i in. 1986) i analizy (por. Sajkowska 2010; Beisert 2017; Żak, Kusz 2018; Zabin 2021; Cholewa, Studnicki 2021a; 2021b; 2022b; 2023) dotyczące wykorzystywania osób małoletnich. W kontekście analizy, której przebieg i wyniki prezentuje niniejszy artykuł, na szczególną uwagę zasługują dwa dokumenty: *Wytyczne dotyczące terminologii w dziedzinie ochrony dzieci przed wyzyskiwaniem seksualnym i wykorzystywaniem seksualnym* (Greijer, Doek 2016) – przewodnik terminologiczny, adresowany do osób i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem wyzyskowi i wykorzystywaniu seksualnemu dzieci – oraz *Wytyczne FDDS dla mediów na temat wykorzystania seksualnego dzieci* (FDDS 2024a) skierowane do dziennikarzy jako narzędzie wspierające odpowiedzialne i etyczne relacjonowanie zagadnienia. Oba dokumenty określają normy mające chronić prywatność małoletnich pokrzywdzonych, minimalizować ryzyko wtórnej traumy, wspierać powrót do równowagi emocjonalnej oraz pomagać w walce z mitami i stereotypami związanymi z wykorzystywaniem seksualnym dzieci i młodzieży (por. FDDS 2024b).

Zauważalny jest jednak deficyt publikacji naukowych dotyczących wykorzystania seksualnego osób dorosłych bezbronnych (por. Stowarzyszenie Twoja Sprawa 2013) lub zależnych (Cholewa, Studnicki 2022a). Luka badawcza dotyczy opisu samego zjawiska, jego skali, recepcji społecznej i środowiskowej oraz obrazu medialnego. Na uwagę zasługuje raport dotyczący molestowania seksualnego w środowisku dziennikarskim w Polsce stworzony jako pierwsza próba oszacowania zjawiska (por. Fundacja Instytut Zamenhofa 2023). Nadal jednak brakuje wytycznych dotyczących norm komunikowania zjawiska w odniesieniu do dorosłych, analogicznych do tych opracowanych w obszarze krzywdy seksualnej dzieci i młodzieży, a w przypadku tematów wrażliwych, takich jak wykorzystanie seksualne, przestrzeganie norm związanych z językiem niedyskryminującym oraz odpowiedzialność za konsekwencje komunikatu są kluczowe do zachowania etycznego wymiaru przekazu medialnego.

Wnioski z przedstawionej w niniejszym artykule analizy mogą stanowić przyczynek do publicznego i medialnego (re)negocjowania norm komunikacyjnych. Jej autorzy opracowali zestaw zasad i rekomendacji pomocnych w odpowiedzialnym, wrażliwym i etycznym komunikowaniu dramatu wykorzystania seksualnego osób dorosłych – zarówno w przekazach dziennikarskich, jak i w komentarzach publikowanych przez przedstawicieli środowiska medialnego w mediach społecznościowych. Choć formy te różnią się gatunkowo i funkcjonalnie, obie współtworzą publiczny dyskurs medialny, w którym obowiązuje wspólna odpowiedzialność za język i sposób przedstawiania zjawisk wrażliwych. Uznano również, że aktywność w mediach społecznościowych jest bardziej swobodna i autentyczna, skoro niepodyktowana linią programową konkretnego tytułu mediowego.

Narracja i rama: schemat interpretacyjny a jego opowieściowe realizacje

W niniejszym ujęciu narracje medialne autorzy traktują jako spójne struktury opowieściowe, które organizują społeczne rozumienie danego zjawiska przez wybór bohaterów, przypisanie im ról, a także wprowadzenie logicznych i emocjonalnych ram oceny sytuacji (por. Wasilewski 2012). Media – także społecznościowe – posługują się określonymi technikami retoryczno-narracyjnymi, takimi jak personalizacja, dramatyzacja, moralizacja czy konstrukcja opozycji dobra i zła, by nadać wypowiedziom większą siłę perswazyjną (por. Kampka 2020). Tego rodzaju zabiegi są szczególnie widoczne w sytuacjach skandalu medialnego, gdzie opowieść o konflikcie i naruszeniu norm staje się formą retorycznej interwencji nakierowanej na osiągnięcie określonego odbioru społecznego, a także formą ekspresyjnego wyrazu. W tym sensie media nie tylko relacjonują wydarzenia, ale poprzez narracyjne i retoryczne techniki tworzą równoległą rzeczywistość dyskursywną – czasem odmienną od samego zdarzenia, a zarazem oddziałującą na to, jak jest ono społecznie rozumiane i oceniane (por. Pintea 2013). Wówczas narracja nie jest odwzorowaniem rzeczywistości, ale – jak piszą Hatavara i Toikkanen – werbalnym aktem, polegającym na tym, że ktoś komuś coś opowiada, w jakimś kontekście i w określonym celu (2019, 136). Jak zauważa Stefan Iversen, podejścia retoryczne „rozumieją narrację jako osadzoną w ramach komunikacji" (2014, tłum. AT).

Przyjęto perspektywę retoryczną, zgodnie z którą komunikacja medialna nie ogranicza się do przekazywania treści, ale stanowi działanie perswazyjne, osadzone w określonej sytuacji komunikacyjnej. Jako że retoryka może być definiowania jako „użycie symboli w celu wywołania działania społecznego" (Hauser 2002, 3, tłum. AT) i „użycie słów (lub innych symboli) do kształtowania postaw lub wywołania zachowań (…) [czyli jako forma] symbolicznego działania" (Burke 1969, 49, tłum. AT), toteż teksty dyskursu retorycznego kierowane są do konkretnych

odbiorców z konkretnych powodów i w konkretnych sytuacjach. Każda wypowiedź staje się aktem perlokucji – organizuje percepcję zdarzenia, uruchamia schematy interpretacyjne i konstruuje wspólnoty odbiorców poprzez odwołanie do wartości, emocji czy norm.

W przeprowadzonym badaniu narracji medialnych skoncentrowano się na identyfikacji i analizie ram jako zabiegów retorycznych obecnych w narracji, które zostały użyte do uchwycenia i interpretacji dramatu wykorzystania seksualnego. Użycie ram (ramowanie) rozumie się, za Entmanem, jako „proces wyboru kilku elementów postrzeganej rzeczywistości i złożenia ich w narrację, która uwypukla związki między nimi, aby promować określoną interpretację" (2007, 164, tłum. PS). Jest to więc mniej lub bardziej świadomie stosowany przez nadawcę zabieg retoryczny, który poprzez dokonaną selekcję opisywanych faktów i złożoną z nich narrację ma ukierunkować interpretację wydarzenia przez odbiorcę. Nadawca, dobierając ramę przez użycie „określonych słów, metafor, obrazów i innych sposobów prezentacji" (Franczak 2017, 145), kieruje uwagę na wybrane aspekty rzeczywistości i usuwa w cień inne, aby przekonać odbiorcę do określonej interpretacji (Kuypers 2010, 300). W ten sposób prezentowana treść nabiera znaczenia narzuconego przez autora przekazu (Pluwak 2009, 49). Samą ramę można zdefiniować jako „schemat interpretacyjny w przekazie medialnym, który wpływa na zapamiętywanie, rozumienie, ocenę, postawę i zachowanie wobec otrzymanego przekazu" (Szylko-Kwas 2023, 120). Można ją rozumieć jako współczesną wersję toposu stosowanego w argumentacji medialnej (Studnicki 2018, 153). Według Entmana rama kształtuje definicję opisywanego problemu, wskazuje jego przyczyny, sugeruje określoną ocenę moralną, a nawet proponuje działania do podjęcia w celu rozwiązania problemu (1993, 52). Ramy rozumie się więc jako kulturowo zakorzenione struktury poznawcze i językowe, które porządkują interpretację zjawisk społecznych – są one aktywizowane w wypowiedziach przez określone metafory, porównania, kategorie wartościujące i konstrukty semantyczne (por. Lakoff 2004; Franczak 2017). W ten sposób rama jako narzędzie perswazji, zastosowana w narracji, konstytuuje jej retoryczny charakter. Jest ona schematem interpretacyjnym, a narracja jest konkretną opowieścią według niego zbudowaną.

Autorzy przyjmują, że narracja jako rodzaj retoryczny posiada środek ciężkości, który sprawia, że zaczyna ona grawitować wokół konkretnego elementu, sugerując myślenie o wybranym elemencie. Wszak, jak twierdził Bernard Cohen, prasa (i szerzej: media) „może nie odnosi wiele sukcesów w dyktowaniu odbiorcom, jak mają myśleć, ale zaskakująco dobrze dyktuje, o czym mają myśleć" (1963, 13, tłum. AT). Koresponduje to z faktem, że dla niektórych badaczy rama (ang. *frame*) jest jednym z czynników kształtujących agendę mediów i z tego powodu bywa określona jako „drugi wymiar agenda setting" (Weaver 2007, 42; Borach 2011,

250, tłum. PS). Narracje medialne i ramy interpretacyjne funkcjonują przy tym nie w izolacji, lecz w gęstej sieci intertekstualnych odniesień. Każda wypowiedź medialna odwołuje się *implicite* do wcześniejszych narracji i potencjalnych alternatywnych głosów obecnych w przestrzeni publicznej. Analiza takich struktur wymaga zatem uwzględnienia dialogicznego charakteru dyskursu medialnego, w którym znaczenia powstają w związku z innymi – czasem spójnymi, a czasem sprzecznymi – wypowiedziami (por. Pintea 2013).

Cele, założenia i metoda

Celem niniejszego artykułu, poza eksploracją kontekstu retorycznego narracji medialnych dotyczących wykorzystania seksualnego, jest opracowanie rekomendacji dla twórców tego typu wypowiedzi.

Za cele badawcze przyjęto:

(1) ustalenie kluczowych narracji medialnych stosowanych przez środowisko medialne do opisania wykorzystania seksualnego osób dorosłych,
(2) określenie stosowanych ram interpretacyjnych,
(3) próbę interpretacji wybranych ram pod względem słownikowo-prawnym oraz retorycznym.

Materiał badawczy stanowiło 166 zebranych (i zarchiwizowanych) wypowiedzi, opublikowanych między styczniem a sierpniem 2024 r. w mediach społecznościowych (na Facebooku, Instagramie oraz X)[1], w tym: 158 komentarzy osób ze środowiska medialnego[2] oraz 8 oświadczeń instytucjonalnych (Gazeta Wyborcza, Instytut Reportażu). W analizie autorzy nie rozróżniają postów i oświadczeń, ponieważ przedmiotem badań nie jest typ wypowiedzi jako taki, lecz sam format

1. Posty w mediach społecznościowych stanowiły szybką i emocjonalną reakcję na 4 wypowiedzi, w tym: tekst Kąckiego w Gazecie Wyborczej, wyznanie Rogaskiej (na Facebooku), która publicznie oskarżyła go o wykorzystanie seksualne, i dwa posty Kąckiego (na Facebooku). Reakcje te miały miejsce mimo braku prawomocnego wyroku w sprawie przestępstwa seksualnego.

2. Zebrano wypowiedzi osób takich jak (niektóre wypowiedziały się więcej niż raz): A. Alboth, A. A. Walczyk Rubinstein, K. Balinska, M. Baczyński, B. Bartosik, Ł. Błażejowska, A. Buła, D. Buczak, M. Centkowski, A. Celiński, M. Chodownik, D. Chrobak, S. M. Chutnik, M. Czajkowski, A. Czarnacka, W. Czuchnowski, J. Dudkiewicz, J. Dżbik-Kluge, W. Engelking, K. Felberg, O. Gitkiewicz, A. Gołębiowska, B. Gonzalez, Ż. Gotowalska-Wróblewska, A. Graff, J. Grondecka, M. Gretkowska, Ł. Hassliebe, J. Halcewicz-Pleskaczewski, M. Halber, K. Jadwiga Wigura-Kuisz, J. Gierak-Onoszko, M. Glanc, A. Goldstein, M. Gostkiewicz, E. W. Wyrzykowska, U. Ptak, P. Goźliński, E. Koza, T. K. Kozak, K. Katarzyna, M. Kicińska, J. Kędzierska, K. Kleczka, E. Korolczuk, K. Korwin-Piotrowska, A. Kurasiński, D. Kurdwanowska, W. Krzyżaniak, S. R. Chosiński, S. Krawczyk, O. Kromer, W. Kuchanny, W. Kumór, K. Kumór, M. Kącki, L. K. Talko, M. Maciejaszek, D. Maliszewski, M. Marecka, T. S. Markiewka, Z. Szczerek, G. Miecznikowski, A. Mikulska, E. Michalik, M. Nogaś, R. Okraska, M. Okraska, K. Pasternak, M. Pająk, A. Pakieła, P. Paziński, A. Petriczko, S. Pinkwart, A. Piekutowska, E. Prugar-Wójcicka, J. Prześluga, K. Pobłocki, A. Pondo, K. Puto, S. Ratajczak, M. Rejmer, K. Romanowska, K. Rogaska, M. Saille Wróblewska, K. Sabak, E. Siedlecka, P. Sito, Z. Smełka-Leszczyńska, P. Słowik, A. Sobczak, F. Springer, J. Wiewiórski, M. Szczygieł, A. Szczęśniak, W. Szot, H. Szmuness, A. Sztyler-Turovsky, T. Szymborski, M. Tomczak, T. Terlikowski, B. T. Wieliński, S. Twardoch, M. Waloch, J. Wojtaszczyk, J. Wójcik, M. Wilczyński, M. Wlekły, A. Sulińska, G. Świechowski, J. Świąder, U. Kaczorowska, W. Stanisławski, P. Surmaczynski, P. Strzałkowski, M. Staśko, N. Żaba, A. Tatarska, Z. Zagulska, L. Włodek, A. Tess Gołębiowska, W. Tochman, M. Zimmerman, Ł. Ziomek.

zabrania głosu (reakcja) w mediach społecznościowych. Jednocześnie autorzy dostrzegają, że wypowiedzi osób ze świata mediów, mające charakter komentarza, i oświadczenia różnią się zarówno gatunkowo, jak i perswazyjnie – komentarze mają charakter emocjonalnej, indywidualnej reakcji i często stanowią próbę zajęcia stanowiska w dyskusji, natomiast oświadczenia instytucjonalne pełnią funkcję wizerunkową i ochronną. Różnica ta ma znaczenie dla retorycznej intencji nadawcy i została uwzględniona przy formułowaniu rekomendacji dotyczących ram interpretacyjnych, mimo że nie stanowiła podstawy formalnego rozdziału analiz.

Sformułowano pytania badawcze:

P1: Jakie narracje występują w wypowiedziach przedstawicielek i przedstawicieli środowiska medialnego w mediach społecznościowych na temat wykorzystania seksualnego w środowisku medialnym i które z nich są najczęściej stosowane (wiodące)?

P2: Jakie ramy interpretacyjne ujawniają się w zebranych wypowiedziach medialnych i które z nich są najczęściej stosowane (wiodące)?

P3: Biorąc pod uwagę etyczny standard odpowiedzialnej, wrażliwej i bezpiecznej komunikacji przy podejmowaniu przez środowisko medialne tematu wykorzystania seksualnego osób dorosłych, które z ram interpretacyjnych są rekomendowane, które odradzane, a których użycie wymaga ostrożności?

Autorzy zdecydowali się na badania narracji medialnych przez analizę ramowania, ponieważ metoda ta – należąca dziś do wiodących opisów funkcjonowania mediów i ich oddziaływania na odbiorców (Wasilewski 2019) – sprawdza się w badaniach fake newsów, kryzysów i skandali opartych na rywalizacji narracji (Szylko-Kwas 2023; Stasiuk-Krajewska i in. 2023), pozwala uchwycić selekcję i akcentowanie elementów narracji oraz ich moralny i emocjonalny wymiar (Entman 1993; Lakoff 2004), a także odkryć ukryte założenia, stereotypy i strategie perswazji. Ponieważ rama działa jak entymemat, czyli niewypowiedziana przesłanka, ramowanie staje się jedną z najsilniejszych technik retorycznych (Pan, Kosicki 1993; Kuypers 2010).

Przebieg procesu badawczego

W badaniach wykorzystano analizę treści, analizę ramowania oraz lingwistyczną analizę wypowiedzi w mediach społecznościowych zintegrowane z perspektywą retoryczną, która pozwala postrzegać język jako narzędzie nie tylko opisu, ale i kształtowania społecznej rzeczywistości poprzez działania perswazyjne (Burke 1969). Wypowiedzi rozpatrywano nie tylko jako nośniki treści (por. koncepcja krytycznej analizy dyskursu [van Dijk 1993; van Leeuwen 2008]), ale również jako akty retoryczne.

Każdą z zebranych w materiale badawczym wypowiedzi zakodowano do dwóch

kategorii: narracyjnej – weryfikując, na którym elemencie zdarzenia koncentruje się autor/ka wypowiedzi; oraz ramy interpretacyjnej – ustalając, jakie znaczenia się za nią kryją. Wstępna analiza zebranego materiału pozwoliła wyodrębnić trzy podstawowe elementy, tj.:

(1) osobę wykorzystaną seksualnie lub zgłaszającą taką krzywdę;
(2) osobę, która wykorzystała seksualnie lub jest o taki czyn obwiniona;
(3) czyn.

Elementy te odnoszą się do zdarzenia, zaś na ich kanwie tworzona była warstwa narracyjna w przekazach medialnych. Wybierając jeden wiodący komponent – np. czyn – osoby wypowiadające się dokonywały zawężenia, ukierunkowania przyszłego procesu retorycznego, ustanawiając swego rodzaju oś narracyjną, która wysuwała na pierwszy plan konkretny element, stawiając go w centrum uwagi i zainteresowania odbiorców.

Przeprowadzając analizę, zwrócono najpierw uwagę na wybory językowe przedstawicieli środowiska medialnego, a więc stosowanie ramowania, a następnie zbadano, jak w zidentyfikowanych ramach przejawia się triada retoryczna – etos, patos i logos – jako trzy wymiary perswazji. Na końcu dokonano oceny „przydatności" ramy w empatycznym i bezpiecznym dla osób skrzywdzonych komunikowaniu dramatu wykorzystania seksualnego. W celu przybliżenia tego procesu badawczego zaprezentowany zostanie przykład analizy posta Wojciecha Krzyżaniaka (2024), dziennikarza, pedagoga, felietonisty, autora tekstów piosenek, związanego z „Gazetą Wyborczą", który umieścił na profilu własnym na Facebooku 6 stycznia 2024 r. o godz. 18:24:

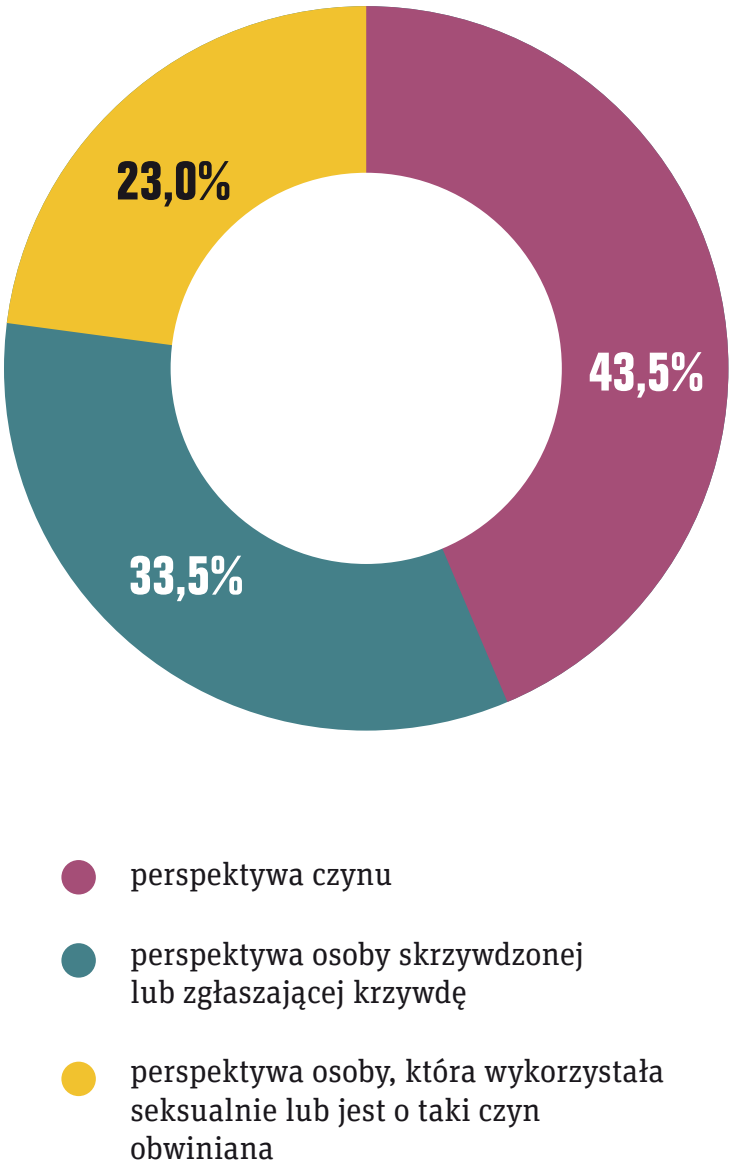
> Marcin Kącki to smętny kutasiarz. Za moich czasów w GW ściągnęli go do Wawy. Był tak protekcjonalny i nadęty, że prawie mu raz wyjebałem kiedy to widziałem. Gdybym znał prawdę, to bym się nie dał zatrzymać. Pieprzony zwyrolski narcyz. Nie dajcie mu się nabrać.
>
> A widzę, że ludzie dają się nabierać i chwalą pojeba za zdolność do refleksji itd. To żadna refleksja, tylko manipulacja. To charakterystyczne dla zjebanego narcyza działanie wyprzedzające w obronie swojej pozycji i zabezpieczenie sieci społecznej, która będzie po jego stronie kiedy odezwą się jego ofiary. Żeby te ofiary i ich głos osłabić i ustawić się w odpowiednim „kontekście".
>
> I z tego co widzę, to może mu się udać. Na szczęście nie wszystkie kobiety są od niego słabsze. Na szczęście i one, jego ofiary mogą liczyć na wsparcie. Moje ja pewno. Mam nadzieję, że GW też będzie potrafiła stanąć na wysokości zadania. Chociaż na razie... Chciałbym, żeby nie skończyło się na gniewnej odpowiedzi którejś z dobrych publicystek GW, ale narcyzi potrafią się ustawiać. A w męskim świecie redakcyjnych twardzieli bywa im łatwiej.
>
> Kącki to kutasiarz, nie pozwólmy, żeby mu się upiekło.

Autor tekstu dokonuje przede wszystkim ramowania osoby, która jest obwiniona o wykorzystanie seksualne, a także osób zgłaszających krzywdę. Nie dokonuje ramowania samego czynu. Do ramowania osoby, która jest oskarżona o wykorzystanie seksualne, używa inwektyw – wulgaryzmów, takich jak „kutasiarz", „pojeb", „pieprzony zwyrolski narcyz", „zjebany narcyz". Stosowanie takiego chwytu retorycznego nie jest zaproszeniem do rzeczowej dyskusji ani logicznej argumentacji (logos), ale prowadzi do eskalacji emocji, by sprowokować gwałtowne reakcje odbiorców: moralne oburzenie, pogardę, obrzydzenie (patos). Autor tekstu, sięgając po taki język, kreuje swój etos jako osoby mocno zaangażowanej i bezkompromisowej. Równocześnie użycie wulgaryzmów niesie ze sobą ryzyko utraty powagi. Odbiorcy mogą odebrać taki język jako przejaw impulsywności i braku profesjonalizmu, postrzegając autora wpisu bardziej jako uczestnika emocjonalnego sporu niż rzetelnego komentatora życia publicznego. Ponadto użycie takich inwektyw jest argumentem *ad personam*: uderza w niezbywalną osobową godność obwinionego, do uszanowania której ma prawo każdy człowiek, nawet największy przestępca. W związku z tym autorzy analizy nie rekomendują używania tej ramy do opisania osoby obwinionej o wykorzystanie seksualne. Do ramowania osoby zgłaszającej krzywdę, używa określenia „ofiara", które uruchamia topos doznanej krzywdy i niesprawiedliwości, silnie gra na emocjach odbiorców, wzbudzając współczucie, żal i odruch solidarności (patos). Jego użycie wzmacnia wiarygodność autora jako obrońcy osoby skrzywdzonej (etos). Jednak w polskim porządku prawnym termin „ofiara" nie funkcjonuje (stroną postępowania jest „pokrzywdzony"), a w języku potocznym bywa dodatkowo nacechowany pejoratywnie (np. „ofiara losu"). Połączenie braku precyzyjnej definicji prawnej (logos) z potocznym zabarwieniem semantycznym stwarza ryzyko przypisywania poszkodowanemu bierności i nieporadności, co sprzyja stygmatyzacji i wtórnemu postrzeganiu w kategoriach ofiary. Dlatego autorzy analizy nie rekomendują używania tej ramy do opisania osoby zgłaszającej krzywdę lub skrzywdzonej.

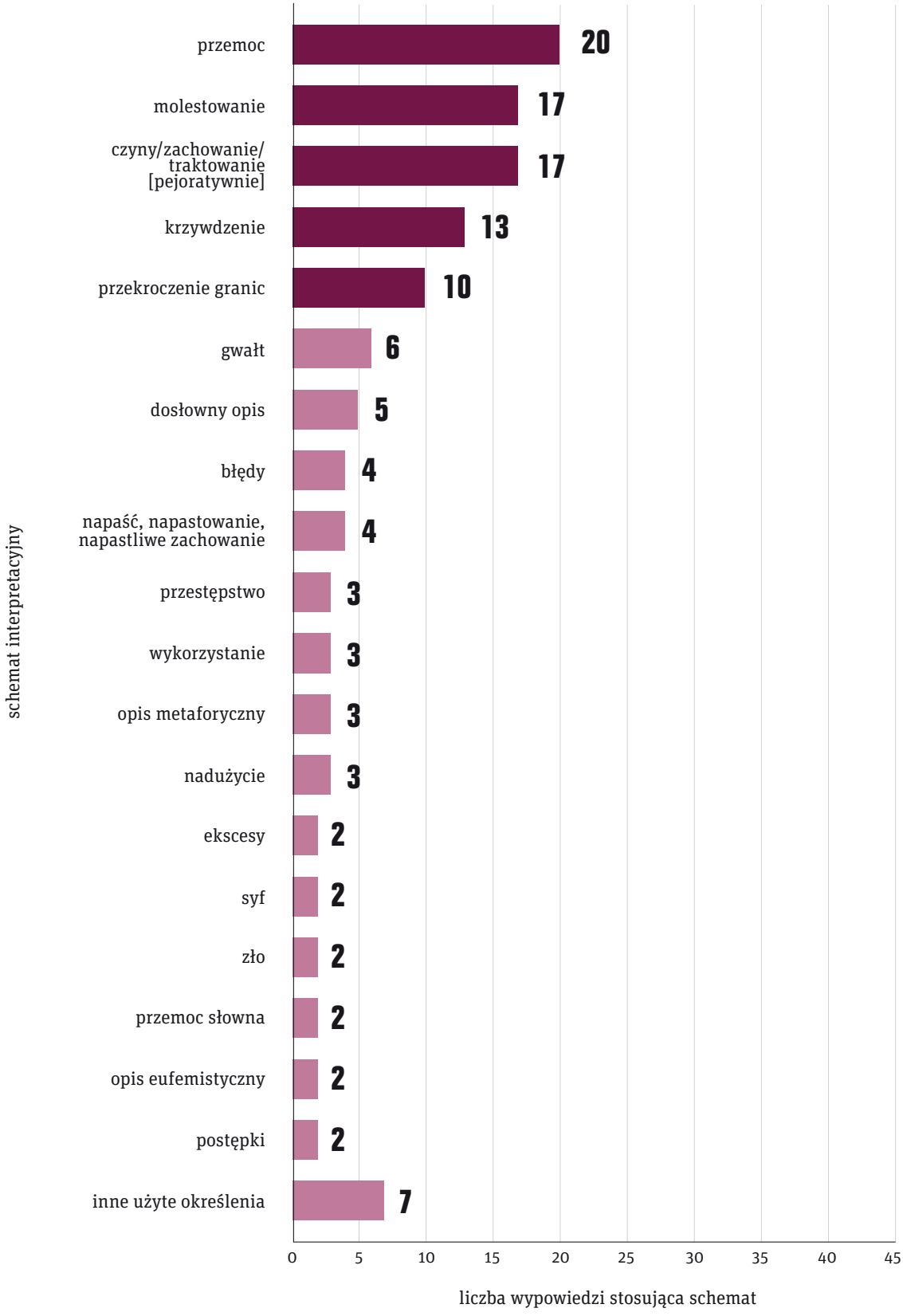
Proces badawczy przeprowadzony na zgromadzonym materiale 166 wypowiedzi w mediach społecznościowych pozwolił ustalić, że:

(1) Najczęściej stosowana jest narracja dotycząca czynu (91 wypowiedzi), rzadziej osoby skrzywdzonej lub zgłaszającej krzywdę (70), najrzadziej osoby, która wykorzystała seksualnie lub jest o taki czyn obwiniona (48) – zob. il. 2.

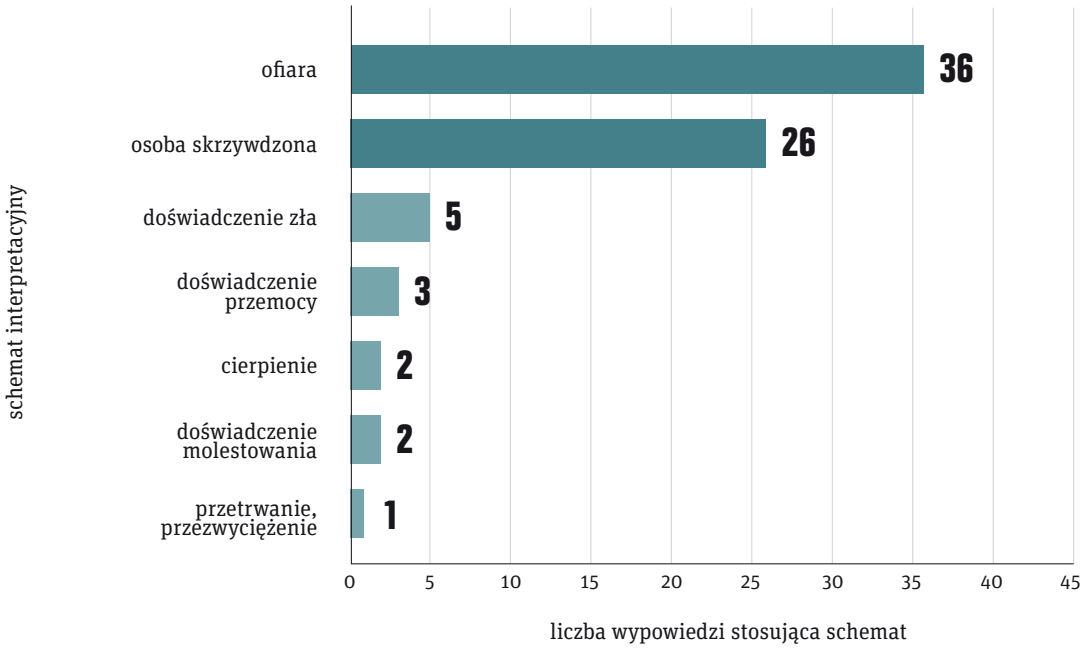
Il. 2. Udział procentowy wypowiedzi stosujących wybraną narrację. Oprac. aut.

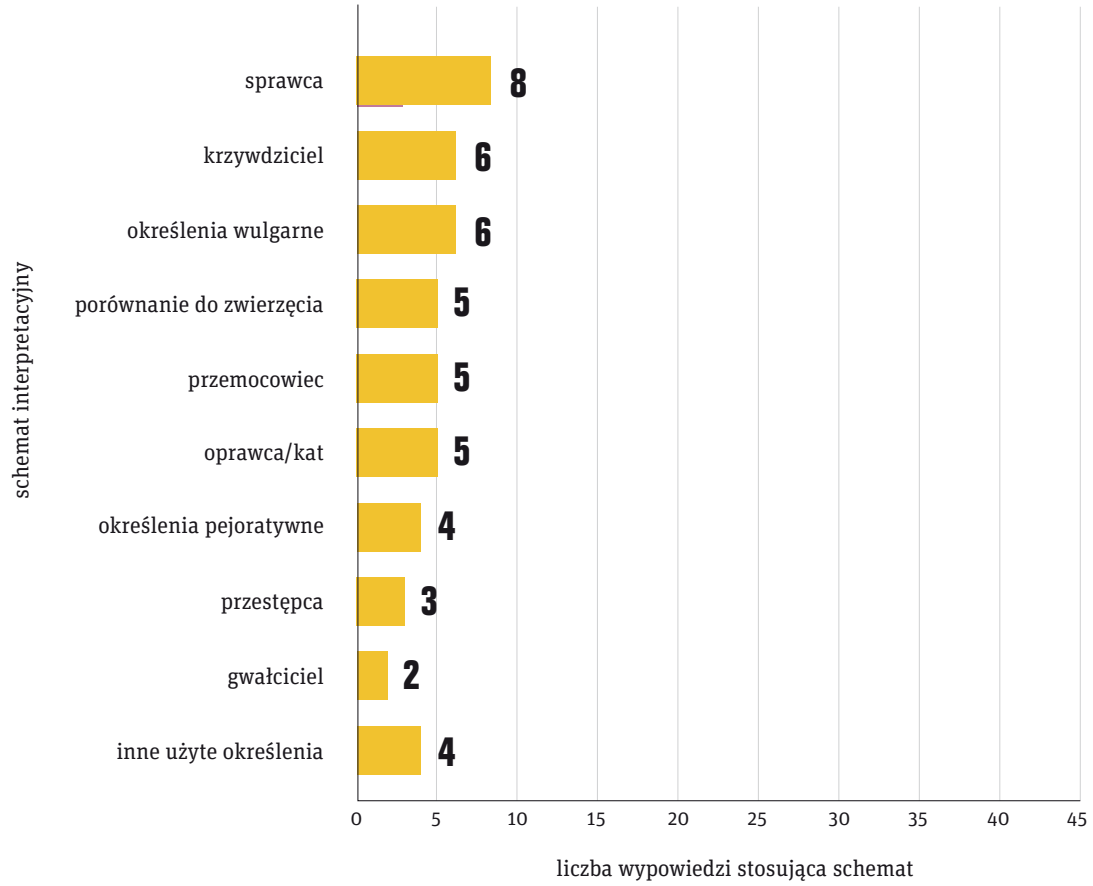
(2) Najwięcej ram interpretacyjnych wykryto w narracji o czynie, a najmniej w przypadku narracji o osobie wykorzystanej seksualnie lub zgłaszającej wykorzystanie – zob. il. 3–5.

Il. 3. Narracja dotycząca czynu: poszczególne ramy interpretacyjne. Oprac. aut.

Il. 4. Narracja dotycząca osoby skrzywdzonej lub zgłaszającej krzywdę: poszczególne ramy interpretacyjne. Oprac. aut.

Il. 5. Narracja dotycząca osoby, która wykorzystała seksualnie lub jest o taki czyn obwiniona: poszczególne ramy interpretacyjne. Oprac. aut.

(3) W narracji dotyczącej czynu zaobserwowano pięć najczęstszych ram interpretacyjnych, w narracji dotyczącej osoby wykorzystanej seksualnie lub zgłaszającej taką krzywdę dwie ramy, zaś w przypadku skoncentrowania się na osobie, która wykorzystała seksualnie lub jest o taki czyn obwiniona, nie sposób wskazać wiodącej ramy interpretacyjnej.
(4) W ramach interpretacyjnych obserwowane są pary znaczeniowe, np. ofiara––sprawca, osoba skrzywdzona–krzywdziciel, gwałciciel–gwałt, przemocowiec–przemoc, przestępca–przestępstwo.

Na przedstawionych ilustracjach 3–5 dane liczbowe nie sumują się do 166 (czyli liczby zebranych wypowiedzi), ponieważ w jednej wypowiedzi zakodowano niekiedy więcej niż jedną ramę interpretacyjną.

Autorzy dokonali analizy wyekscerpowanego materiału, wykorzystując:

- zasoby leksemów znajdujących się w wybranych słownikach i opracowaniach językowych, które stanowią podstawę analizy narracji (SJP, WSJP);
- koncepcję klasycznej triady retorycznej (Arystoteles 2004; Budzyńska, Konat, Koszowy 2016);
- wytyczne terminologiczne (Greijer, Doek 2016; FDDS 2024a) oraz kodeksy prawne (k.k., k.p.k., k.p.).

Analiza wiodących ram interpretacyjnych w narracji czynu

(1) Przemoc

Przemoc definiuje się jako „działanie z użyciem siły fizycznej lub przewagi w celu narzucenia woli lub zmuszenia do określonych czynności” (WSJP, *przemoc*). W polskim prawie brak pojęcia „przemocy seksualnej”, choć Kodeks karny penalizuje przestępstwa, takie jak gwałt, czyli doprowadzenie do współżycia seksualnego za pomocą przemocy, groźby lub podstępu (art. 197 § 1 k.k.). „Przemoc seksualną” definiują międzynarodowe instytucje, jak WHO, które opisują ją jako akty seksualne lub inne przymusowe działania seksualne, obejmujące nie tylko przemoc fizyczną, ale także zastraszanie czy szantaż (Krug i in. 2002, 149).

Rama „przemoc” mobilizuje emocje (patos): współczucie dla ofiary, oburzenie na sprawcę, poczucie niesprawiedliwości. Sugeruje jednoznacznie negatywną ocenę moralną. Użycie ramy „przemoc” pozycjonuje nadawcę jako kogoś, kto staje po stronie słabszych, budując jego etos obrońcy pokrzywdzonych i strażnika moralności. Brak jasnego zdefiniowania „przemocy seksualnej” w prawie polskim osłabia w tej ramie interpretacyjnej funkcję logosu.

Eksperci zajmujący się problemem wykorzystania seksualnego osób małoletnich zalecają ostrożne stosowanie tego pojęcia, gdyż zawęża znaczenie pojęcia „wykorzystanie seksualne” do sytuacji użycia przemocy (Greijer, Doek 2016, 106).

(2) Molestowanie

Z łac. *molestare* (niepokoić, naprzykrzać się) i *molestus* (dokuczliwy). W języku polskim „molestowanie" oznacza zarówno natrętne proszenie lub przekonywanie (SJP, *molestowanie*), jak i nawiązywanie kontaktów słownych lub fizycznych o charakterze seksualnym, często z wykorzystaniem przewagi w hierarchii (WSJP, *molestować seksualnie*). W polskim prawie pojęcie to zdefiniowano jako formy dyskryminacji polegające na niepożądanym zachowaniu naruszającym godność pracownika i tworzącym zastraszającą, wrogą lub poniżającą atmosferę (rozdz. IIa § 5 p. 2, § 6 k.p.). Zachowania te mogą mieć charakter fizyczny, werbalny lub pozawerbalny (art. 197 § 1–4 k.k.).

Użycie terminu precyzyjnie opisanego w prawie spełnia retoryczną funkcję logosu, tzn. wzmacnia logiczną spójność argumentacji, opierając ją na obowiązujących normach, które nadają wypowiedzi charakter obiektywny. Użycie takiego terminu daje mocniejszą podstawę do moralnego potępienia i oczekiwania sankcji karnych. Pokazuje, że ocena moralna jest zakorzeniona nie tylko w emocjach, lecz także w społecznie ustanowionych i uznanych standardach. Używając terminu „molestowanie", nadawca kreuje się jako osoba precyzyjna i odpowiedzialna, dbająca o standardy prawne i etyczne (etos). Termin „molestowanie" wydaje się retorycznie łagodniejszy niż „przemoc". Może przez to osłabiać patos przekazu: zamiast wywoływać natychmiastowy gniew, może przywoływać konotacje słownikowe, takie jak „dokuczliwość" czy „natręctwo", co w oczach odbiorców może minimalizować powagę zjawiska.

Ze względu na jego konotacje z kontekstem zawodowym należy unikać używania terminu „molestowanie" w odniesieniu do wykorzystywania seksualnego dzieci (Greijer, Doek 2016, 23; FDDS 2024a,b). Zważywszy na bardzo precyzyjne zdefiniowanie w prawie pracy termin ten wydaje się adekwatny do opisania rożnych form wykorzystania seksualnego, także bezdotykowych, do których dochodzi między osobami dorosłymi w miejscu pracy, szczególnie gdy mamy do czynienia z relacjami asymetrycznymi czy mniej lub bardziej formalną zależnością.

(3) Czyn / zachowanie / traktowanie (ocena pejoratywna)

Według definicji słownikowej, określenie pejoratywne „niesie negatywne wrażenie, sens lub przekaz" i wyraża „negatywny pogląd mówiącego na jakiś temat", a odniesione do osoby lub czynu sprawia, że są one oceniane jako złe i niewłaściwe (WSJP, *pejoratywny*). Konstrukcje takie jak „niewłaściwe", „seksistowskie", „mizoginistyczne", „toksyczne", „złe", „obrzydliwe", „potworne" służą emocjonalnej ocenie działań. Eksponują wybraną cechę czynu, jego skutki lub stosunek mówiącego. Różnorodność tych określeń świadczy o złożoności opisywanego zjawiska i potrzebie jego trafnego nazwania.

Rama ta bazuje na niedookreśloności i użyciu ogólnych toposów moralnych. Pejoratywne oceny czynu nie precyzują go, lecz pozostawiają miejsce na interpretację odbiorcy. Dla nadawcy użycie kategorii typu „niewłaściwe zachowanie" pozwala mówić o zjawisku w sposób mniej jednoznaczny i konfrontacyjny. Retorycznie może to ułatwiać wyrażenie moralnej dezaprobaty bez uciekania się do prawnej kwalifikacji. Takie ramy nie tyle służą do precyzyjnego określenia czynu (logos), ile do jednoznacznej oceny moralnej poprzez eskalację emocji (patos). Użycie takiej ramy może też służyć do zajęcia przez nadawcę „bezpiecznej" pozycji (etos), polegającej na zdystansowaniu się od czynów sprawcy przez ich negatywną ocenę, bez rozstrzygania, czy doszło do naruszenia prawa, czy jedynie akceptowalnych norm społecznych.

(4) Przekroczenie

Przekroczenie to czyn „naruszający, zwykle w niewielkim stopniu, jakieś przepisy, reguły" (SJP, *przekroczenie*). Może dotyczyć prawa, zasad współżycia społecznego lub granic osobistych – fizycznych, emocjonalnych i psychicznych – które wyznaczają, co dla danej osoby jest akceptowalne i bezpieczne. Naruszenie granic może wpływać na poczucie autonomii i jakość relacji międzyludzkich. Termin jest ogólny, nieposiadający definicji prawnej. W prawie karnym funkcjonuje podobnie brzmiące słowo „wykroczenia", który wskazuje na czyn społecznie szkodliwy, ale o mniejszej wadze niż przestępstwo (art. 1 § 1 k.w.).

Rama opiera się na metaforze granicy, która jest mocno zakorzeniona w kulturze i powszechnie zrozumiała. Termin „przekroczenie" działa retorycznie jako eufemizm. Zamiast poważnego złamania prawa, sugeruje drobne wykroczenie i naruszenie normy. W wymiarze logosu daje wrażenie racjonalności, ale w kontekście wykorzystania seksualnego osłabia wagę czynu i rozmywa odpowiedzialność sprawcy. Może prowadzić do bagatelizacji wykorzystania seksualnego i umniejszania krzywdy. W wymiarze etosu może kreować nadawcę jako wyważonego i zważającego na słowa lub obojętnego i relatywizującego winę. W wymiarze patosu osłabia emocjonalny ciężar wypowiedzi, w konsekwencji zmniejsza oburzenie odbiorcy.

Analiza wiodących ram interpretacyjnych w narracji dotyczącej osoby wykorzystanej seksualnie lub zgłaszająca taką krzywdę

(5) Ofiara

Termin rozumiany dwojako: jako osoba, która obiektywnie doznała krzywdy w wyniku przestępstwa, wypadku czy innego zdarzenia, lub jako ktoś, kto subiektywnie czuje się bezradny wobec cierpienia (Greijer, Doek 2016, 87). To drugie znaczenie może sugerować bierność, brak sprawczości, a nawet

współodpowiedzialność za własną krzywdę (por. Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy, b.d.). W języku potocznym „ofiara" może mieć wydźwięk pejoratywny (zob. SJP, *ofiara*), kojarząc się z niezaradnością, „ofiarą losu" (zob. WSJP, *ofiara losu*). W polskim systemie prawnym nie funkcjonuje pojęcie „ofiara", a podmiotem praw i obowiązków w postępowaniu jest „pokrzywdzony".

Rama „ofiara" jednoznacznie odwołuje się do toposu krzywdy i niesprawiedliwości, uruchamia silny ładunek emocjonalny, budząc w odbiorcach współczucie, żal, solidarność (patos). Użycie tej ramy może wzmocnić wiarygodność nadawcy jako stającego w obronie osoby skrzywdzonej (etos). Brak definicji prawnej (logos) oraz potoczne znaczenie słowa „ofiara" umożliwiają poważne ryzyko przypisania osobie skrzywdzonej postawy bierności i bezradności, prowadząc do stygmatyzacji, czy wtórnemu nadawaniu roli ofiary (czyli wiktymizacji).

Pomimo rozpowszechnienia terminu *victim* w języku angielskim polscy eksperci nie zalecają używania słowa „ofiara" w kontekście wykorzystania seksualnego dzieci (Greijer, Doek 2016, 89; FDDS 2024a,b).

(6) Osoba skrzywdzona

„Krzywda" oznacza szkodę moralną, fizyczną lub materialną, wyrządzoną niezasłużenie (SJP, *krzywda*; WSJP, *krzywda*), ma charakter abstrakcyjny i osobisty, wyrażając skutki niesprawiedliwego działania. W prawie karnym funkcjonuje pojęcie „pokrzywdzonego" jako podmiotu, którego dobro prawne zostało naruszone lub zagrożone przez przestępstwo (art. 49 § 1 k.p.k.). W prawie cywilnym „krzywda" rozumiana jest jako szkoda niemajątkowa (np. cierpienie fizyczne lub psychiczne), w odróżnieniu od szkody majątkowej (Klimkiewicz 2018).

Określenie „osoba skrzywdzona" jest personalistyczne i empatyczne: nie redukuje człowieka do roli ofiary, ale ukazuje przede wszystkim jako osobę, która czegoś doświadczyła. Od strony nadawcy (etos) jest retorycznym wyrazem szacunku wobec jej godności i próbą przywrócenia jej podmiotowości. Rama ta z jednej strony budzi emocje współczucia i oburzenia (patos), z drugiej – przez konotacje w kodeksach karno-cywilnych wskazuje na fakt naruszenia porządku prawnego (logos).

Termin „osoba skrzywdzona" jest szeroko rozumiany, neutralny i nienacechowany stygmatyzująco. Podkreśla doznaną niesprawiedliwość bez sugerowania bierności osoby.

Analiza wiodących ram interpretacyjnych w narracji dotyczącej osoby, która wykorzystała seksualnie lub jest o taki czyn obwiniona

(7) Wulgaryzmy i animalizacje[3]

Wulgaryzmy to wyrazy uznawane za nieprzyzwoite i ordynarne (por. WSJP), wyrażające zwykle silne emocje mówiącego m.in. pogardę wobec osoby i czynu. Animalizacje natomiast to metaforyczne przypisywanie ludziom cech zwierzęcych (por. STL). Użycie obu środków wzmacnia potępienie sprawcy wykorzystania seksualnego, redukuje go do poziomu istoty nierozumnej, która zachowuje się w sposób niegodny człowieka.

Użycie wulgaryzmów i animalizacji jako środków retorycznych nie służy racjonalnej debacie i merytorycznej argumentacji (logos), ale powoduje eskalację emocji, by wywołać gwałtowną reakcję odbiorcy, taką jak oburzenie moralne, pogarda, odraza (patos). Osoba używająca tak szokującego języka z jednej strony buduje swój etos jako kogoś bezkompromisowego i autentycznego, kto nie boi się „mówić, jak jest"; z drugiej ryzykuje utratę powagi i naraża się na śmieszność.

Choć emocje są zrozumiałe, powyższe określenia budzą językowe zastrzeżenia etyczne: naruszają godność osobową przez dehumanizację, mogą wtórnie uruchamiać traumę u osób skrzywdzonych oraz zmniejszać odpowiedzialność sprawcy przez biologizację jego czynu.

(8) Sprawca

„Sprawca" może mieć znaczenie neutralne („ktoś, kto coś spowodował" [SJP, *sprawca*]) lub negatywne (osoba, „która dokonała czegoś złego" [WSJP, *sprawca*]). W obu przypadkach wskazywany jest związek osoby z czynem i sugerowana odpowiedzialność. W polskim prawie karnym „sprawca" odnosi się do osoby, która popełniła czyn zabroniony samodzielnie lub we współdziałaniu (art. 18 § 1 k.k.).

Użycie terminu, który tak jednoznacznie wskazuje na związek osoby z czynem i odpowiedzialność za jego popełnienie, a zarazem zdefiniowanego w prawie, spełnia retoryczną funkcję logosu. Dzieje się tak dlatego, że termin ten odwołuje się do jednoznacznych kategorii prawnych, wzmacniając argumentację poprzez osadzenie jej w jasno określonym, racjonalnym i społecznie uznanym porządku norm. Nadawca, posługując się takim określeniem, zyskuje wiarygodność jako ktoś, kto mówi precyzyjnie, profesjonalnie i obiektywnie (etos). Dzięki temu przekaz zyskuje formalny ton, a jednocześnie wyraźnie wskazuje winnego. Rama „sprawca" nie pozwala zobaczyć opisywanego człowieka jako osoby, ale redukuje

3. W analizie ujęto w jednej grupie wulgaryzmy i animalizacje o funkcji obraźliwej, rozumiejąc je w perspektywie inwektyw, czyli środków językowych służących znieważeniu lub deprecjacji adresata. W obu przypadkach istotny jest akt skierowania agresji werbalnej wobec konkretnej osoby, a nie użycie tych form jako ekspresyjnych przerywników wypowiedzi.

jego tożsamości do przestępczego czynu. To wyraz jednoznacznej oceny i przypisania winy (patos).

Termin jest powszechnie stosowany przez ekspertów polskich (FDDS 2024a,b) i międzynarodowych (Greijer, Doek, 2016) w odniesieniu do osób podejrzanych lub skazanych za przestępstwa seksualne.

Dyskusja nad wynikami

Biorąc pod uwagę środowisko medialne, które w przekazach dziennikarskich oraz w postach publikowanych w mediach społecznościowych podejmuje temat wykorzystywania seksualnego osób dorosłych, zaproponowano zestaw rekomendacji dotyczących wybranych ram interpretacyjnych, wraz ze wskazaniem schematów nierekomendowanych oraz takich, których użycie wymaga ostrożności.

Rama	Przykładowe wypowiedzi	Logos	Patos	Etos	Rekomendacja
Narracja o czynie					
Przemoc	Pasternak: „wykorzystanie swojej pozycji zawodowej, finansowej, politycznej, jakiejkolwiek pozycji władzy, by mieć z osobą niżej w hierarchii seks, (…) Jest przemocą seksualną”; Tochman: „przemocowe zachowania Kąckiego wobec kobiet”.	Słaby (niezdefiniowane prawnie)	Mocny (silne emocje)	Mocny (po stronie skrzywdzonych)	**Ostrożnie** (przez słabe zdefiniowanie w prawie)
Molestowanie	Tubylewicz: „molestował kobiety”; Kuchanny: „czymś co w najlepszym razie możemy nazwać molestowaniem seksualnym”; Korolczuk: „zachowania, które spełniają znamiona co najmniej molestowania seksualnego”.	Mocny (zdefiniowane w prawie)	Umiarkowane emocje	Mocny (precyzja i odpowiedzialność)	**Tak**
Czyn/ zachowanie/ traktowanie (ocena pejoratywna)	Wroniszewska: „złe traktowanie kobiet”; Terlikowski: „jednoznacznie złe czyny”; Imielski, Sobczak, Wieliński: „niewłaściwe zachowania wobec kobiet”.	Słaby (niedookreślone)	Mocny (silne emocje i jednoznaczna ocena moralna)	Mocny (bezpiecznie, nierozstrzygająco)	**Ostrożnie** (przez niedookreśloność)
Przekroczenie	Rejmer: „Kącki przekraczał granicę, którą próbowały stawiać mu kobiety”; Marecka: „ktoś depcze Twoje granice, ignoruje Twoje «nie» i sieje spustoszenie w Twojej psychice”; Imielski, Sobczak, Wieliński: „próby przekroczeń seksualnych”.	Słaby (niezdefiniowane prawnie, sugerowane drobne naruszenie normy)	Słaby	Ambiwalentny (ostrożny, relatywizujący)	**Nie** (bagatelizacja)

Narracja o osobie skrzywdzonej lub zgłaszającej krzywdę					
Ofiara	Gotowalska-Wróblewska: „Głos jego ofiar, który obnaża postać redaktora”; Marecka: „ofiary gwałtu, molestowania czy innego rodzaju przemocy”; Kleczka: „kobiety, które były jego ofiarami”; Pinkwart: „ofiary źle ulokowanych uczuć reportera”;	Słaby (niezdefiniowane prawnie)	Mocny	Mocny (jednoznacznie po stronie skrzywdzonego)	**Nie** (stygmatyzacja)
Osoba skrzywdzona	Świąder: „Z punktu widzenia osób pokrzywdzonych przez takie zachowania i system…”; Halcewicz-Pleskaczewski: „osoby, które jak sam przyznaje, skrzywdził”; Zimmerman: „relacje osób, które ujawniają, że Marcin Kącki potraktował je w sposób krzywdzący”; Wigura-Kuisz: „wspomina o wielu, bardzo wielu kobietach skrzywdzonych, opuszczonych, złamanych, oszukanych, wykorzystanych”.	Mocny (zdefiniowane prawnie)	Mocny	Mocny (jednoznacznie po stronie skrzywdzonego)	**Tak**
Narracja o osobie, która wykorzystała seksualnie lub jest o taki czyn obwiniona					
Wulgaryzmy i animalizacje	Korwin-Piotrowska: „Sadystyczny i narcystyczny zjeb”; Marecka: „spierdolina molestująca kobiety”; Gretkowska: „patrzymy na zakłamanego chuja udającego Hemingwaya kopulującego mentalnie z Bukowskim”; Kuchanny: „seksualny drapieżnik”.	Słaby	Mocny	Ambiwalentny (bezkompromisowy, niepoważny)	**Nie** (utrata powagi, wtórna witalizacja)
Sprawca	Puto: „sprawcy przemocy seksualnej”; Szczerek: „sprawcy są ludźmi”;	Mocny (zdefiniowane prawnie)	Słaby (brak empatii)	Mocny (profesjonalny, jednoznaczny)	**Tak**

II. 6. Zestawienie wybranych ram wraz z przykładami i odniesieniem do triady retorycznej. Oprac. aut.

W ramach dyskusji nad wynikami ustalono, że:

(1) Z natury istnieje trudność opisania zjawiska wykorzystania seksualnego, gdyż dotyczy ono sfery intymnej, wrażliwej, dotyka ludzkiego cierpienia, gdzie doświadczenia są ambiwalentne. Ponadto granice językowe i prawne są nieostre (mają różne konotacje prawne i semantyczne), a relacje społeczne i zawodowe są złożone. Zwraca na to uwagę m.in. Marta Marecka (2024): „Do hardcorowych sytuacji dochodzi się często małymi kroczkami. Zwłaszcza przy molestowaniu seksualnym czujesz, że sytuacja jest niejednoznaczna. Wykładowca lub szef się przy tobie masturbuje. Wiesz, że coś jest nie tak, wiesz, że tak, kurwa, nie powinno być, ale jaka jest skala tej przemocy, kto powinien się tym zająć? Czy to już moment, żeby zadzwonić na policję? Bo przecież Cię nie zgwałcił, tak formalnie. Kogo masz zawiadomić, co masz z tym zrobić?”.

(2) Dominującą narrację dotyczącą czynu, co można wstępnie powiązać z relacjami wewnątrzśrodowiskowymi: osobiste związki, sympatie/antypatie i doświadczenia mogły skłaniać do unikania ocen osób na rzecz opisu samego zdarzenia. Warto również odnotować pewną niepewność komunikacyjną wokół sytuacji, która – w momencie powstawania publicznych wypowiedzi w mediach społecznościowych – nie była rozstrzygnięta prawnie (tj. reakcje środowiska medialnego miały miejsce mimo braku prawomocnego wyroku w sprawie możliwego przestępstwa seksualnego).

(3) Widoczna jest samoświadomość osób piszących, np. niektórzy zwracają uwagę na niestosowność słów w tekście Kąckiego – tym samym strzegąc pewnych norm komunikacyjnych:

- Tess Gołębiowska (2024): „Kurwa, rozumiecie?! Nazwać ofiary przemocy seksualnej «kobietami źle kochanymi»?!”,
- Petriczko (2024): „Nie «przekroczenia», nie «urazy», nie «niekochania»”,
- Maciejaszek (2024): „koleś 40+ usprawiedliwia szereg przekroczeń (eufemizm!) wobec kobiet mitologizując swoje życie «bad boya»”.

Samoświadomość komentujących skandal Kącki–Rogaska jest zjawiskiem co najmniej pożądanym. Przedstawiciele mediów są bowiem społecznie uprzywilejowani ze względu na możliwość kształtowania opinii publicznej oraz wpływania na nastroje społeczne. Tym samym to na nich spoczywa szczególna odpowiedzialność za sposób, w jaki realizują przysługujące im przywileje.

(4) Analizowane ramy interpretacyjne operowały opozycją semantyczną (ofiara––sprawca, krzywda–przekroczenie itd.) oraz zróżnicowaną ekspresją (od neutralnych określeń instytucjonalnych po dużą emocjonalność).

(5) Atmosfera skandalu Kącki–Rogaska wymagała od nadawców świadomości swojej roli społecznej, oczekiwań publiczności i odpowiedzialności językowej w mówieniu o wykorzystaniu seksualnym. Narracje medialne stają się tu nie tylko miejscem przekazywania informacji, ale także przestrzenią budowania norm społecznych, wyznaczania granic, kształtowania empatii i legitymizowania (lub delegitymizowania) konkretnych postaw. Brak świadomości komunikacyjnej grozi nadużyciami, zwłaszcza w balansowaniu między obroną reputacji a uznaniem krzywdy oraz między piętnowaniem przemocy a ochroną godności.

(6) Jak przekonują Antony Pemberton, Pauline Aarten oraz Eva Mulder narracje i historie mogą być postrzegane jako własność, np. dla osób skrzywdzonych „własność ich narracji jest kluczowym elementem ich doświadczenia, ale ta własność jest kwestionowana” (2019). Nie sposób jednak zarekomendować,

po przeprowadzonych badaniach, na którym elemencie zdarzenia powinna koncentrować się narracja – wydaje się bowiem, że w dużej mierze jest to jednak zależne od sytuacji komunikacyjnej, retorycznej i kontekstu.

(7) Rekomendowane są ramy, które mają mocny logos poprzez jasne zakorzenienie i zdefiniowanie w prawie: **molestowanie**, **osoba skrzywdzona**, **sprawca**. Warto podkreślić, że ładunek silnych emocji nie jest kryterium rozstrzygającym przy doborze ram: w przypadku „sprawcy" emocje są słabe, w przypadku „molestowania" – umiarkowane, a jednak ze względu na precyzję prawną, są rekomendowane jako etyczne, empatyczne i bezpieczne. Ostrożność zaleca się w stosowaniu ram, które choć mają mocny etos i patos, ale słaby logos: „przemoc", „czyn/zachowanie/traktowanie (ocena pejoratywna)". Brak ich zakorzenienia i zdefiniowania prawnego sprawia, że nie są jednoznaczne, a przez to bezpieczne. Nie jest rekomendowana rama „ofiara", choć mimo słabego logosu ma mocny patos i etos, gdyż w języku polskim niesie ryzyko stygmatyzacji i wtórnemu ukazywaniu jako ofiary. Nie rekomendowane są też ramy, które mają nie tylko słaby logos, ale ryzykowny etos: „przekroczenie" (ryzyko relatywizacji krzywdy) i „wulgaryzm[4] i animalizacja" (ryzyko utraty powagi i dehumanizacja sprawcy). W temacie tak wrażliwym wiarygodność nadawcy jest niezbędna. Przejawia się ona także w bezpiecznym komunikowaniu, czyli takim stosowaniu zabiegów retorycznych, które nie powiększają krzywdy.

Podsumowanie

Osoby ze środowiska medialnego, używając mediów społecznościowych, często sięgają po środki wyrazowe tradycyjnie uznawane za nieakceptowalne nie tylko jako wyraz emocji, ale także jako świadomy akt retoryczny, mający na celu wzmocnienie przekazu, podważenie autorytetu, wyrażenie oporu lub uzyskanie efektu perlokucyjnego (por. Goffman 1981). Ekspresywność ta bywa także swojego rodzaju strategią performatywną – poprzez język bowiem użytkownik nie tylko komunikuje, ale i celowo łamie konwencję, destabilizuje znaczenie, wystawia na próbę granice społecznego przyzwolenia językowego, w efekcie czego pisane w mediach społecznościowych wypowiedzi zaczynają upodabniać się do werbalnych komentarzy wypowiadanych na gorąco – są impulsywne, emocjonalne i często zorientowane na wywołanie natychmiastowej reakcji. Co znajduje

4. Należy jednak pamiętać, że przemiany kulturowe doprowadziły do przesunięcia granic aksjologicznych, etycznych i estetycznych – to, co wcześniej uznawano za język nieprzyzwoity lub obraźliwy, obecnie coraz częściej funkcjonuje jako akceptowalny element codziennego, potocznego stylu wypowiedzi (por. Sarna, Tyc, 2020). Tym bardziej autorzy kierują zalecenie ostrożności do dziennikarzy, redakcji i osób publicznie komentujących w mediach społecznościowych, ponieważ przy tematach wrażliwych, a zwłaszcza przy opisie czynu, świadectw osób pokrzywdzonych i oświadczeń instytucji, potoczna norma językowa łatwo normalizuje przemoc, wywołuje wtórną krzywdę i zniekształca ramy interpretacyjne.

odzwierciedlenie w słowach Iversena: „dzisiejsze narracje retoryczne rozwijają się w nowej ekologii mediów, stawiając nowe wymagania, a także oferując nowe opcje dla nadawców, odbiorców i sposobów ekspresji. Wraz z przejściem od mediów masowych do masowej autokomunikacji oraz z przesunięciem dawnych rozróżnień między tym, co publiczne, a tym, co prywatne, spowodowanym przez media społecznościowe, formy i funkcje narracji w dyskursie retorycznym ulegają istotnym zmianom" (2014, tłum. AT). Ujęcie to pozwala lepiej uchwycić rolę badań nad retoryką: nie tylko pokazują one, jak komunikacja organizuje znaczenia w przestrzeni publicznej, ale także same włączają się w ten proces, współtworząc interpretacyjne ramy zjawisk społecznych.

Zidentyfikowane narracje i ramy interpretacyjne pełnią funkcję orientacyjną wobec rozumienia i wartościowania zjawiska. Ramy rekomendowane łączą terminologiczną precyzję z etyczną (i/lub prawną) adekwatnością, umożliwiając komunikację nieprzemocową i nienaruszającą godności osób zaangażowanych. Z kolei ramy nierekomendowane mogą prowadzić do stygmatyzacji lub relatywizacji – nie tylko rzutując na potencjalny odbiór przekazu, ale również obciążając nadawcę ryzykiem nieetycznej komunikacji. Wybrane ramy – choć często nieoptymalnie stosowane – ujawniają kulturowe automatyzmy językowe w przekazach medialnych. Ich obecność świadczy o zakorzenionych wzorcach interpretacyjnych, które organizują m.in. dyskurs, formę przekazu i proces recepcji, nadając językowi status narzędzia nie tylko opisu, ale i performatywnego działania.

Praktykę tworzenia narracji nadawcy medialni powinni uzupełniać własną świadomością sytuacji retorycznej, w której powstają wypowiedzi medialne.

Kompetencje komunikacyjne nie mogą być więc rozumiane wyłącznie jako znajomość pojęć i ich konotacji, lecz także jako umiejętność oceny stosowności i skutków retorycznych. Ze względu na automatyzmy językowe i kulturowe ludzie mediów pełnią ważką rolę w procesie negocjowania i ustanawiania norm komunikacyjnych w przypadku tworzenia narracji na tematy tak wrażliwe jak wykorzystanie seksualne. Świadomość tej odpowiedzialności jest warunkiem etycznego i skutecznego uczestnictwa w dyskursie publicznym.

Przeprowadzone badania i proces wnioskowania ujawniły ciągłą potrzebę rozwijania kompetencji komunikacyjnych, które w pracy ludzi mediów korespondują z odpowiedzialnością społeczną, wpisującą się w specyfikę pracy dziennikarskiej i medialnej.

Bibliografia

Alter-Reid, Karen, Margaret S. Gibbs, Juliana Rasic Lachenmeyer, Janet Sigal, i **Neil A. Massoth** 1986. „Sexual abuse of children: A review of the empirical findings". *Clinical Psychology Review* 6 (4): 249–266. https://doi.org/10.1016/0272-7358(86)90001-2.

Arystoteles. [2004]. *Retoryka. Retoryka dla Aleksandra. Poetyka*, tłum. Henryk Podbielski. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Beisert, Maria. 2017. *Pedofilia. Geneza i mechanizm zaburzenia*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Borah, Porismita. 2011. „Conceptual Issues in Framing Theory: A Systematic Examination of a Decade's Literature". *Journal of Communication* 2 (61): 246-263. https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2011.01539.x.

Budzyńska, Katarzyna, Barbara, Konat, i **Marcin, Koszowy.** 2016. „Korpusowe metody badania logosu i etosu". *Zagadnienia Naukoznawstwa* 3 (209): 385-404.

Burke, Kenneth. 1969. *A Rhetoric of Motives.* California: University of California Press.

Cholewa, Marcin, i **Piotr Studnicki,** red. 2021a. *Wykorzystywanie seksualne osób małoletnich. Ujęcie interdyscyplinarne*. Część I. Kraków: Wydawnictwo „scriptum".

Cholewa, Marcin, i **Piotr Studnicki,** red. 2021b. *Wykorzystywanie seksualne osób małoletnich. Ujęcie interdyscyplinarne*. Część II. Kraków: Wydawnictwo „scriptum".

Cholewa, Marcin, i **Piotr Studnicki,** red. 2022a. *Wykorzystywanie seksualne osób dorosłych bezbronnych. Ujęcie interdyscyplinarne*. Kraków: Wydawnictwo „scriptum".

Cholewa, Marcin, i **Piotr Studnicki,** red. 2022b. *Wykorzystywanie seksualne osób małoletnich. Ujęcie interdyscyplinarne.* Część III. Kraków: Wydawnictwo „scriptum".

Cholewa, Marcin, i **Piotr Studnicki,** red. 2023. *Wykorzystywanie seksualne osób małoletnich. Ujęcie interdyscyplinarne.* Część IV. Kraków: Wydawnictwo „scriptum".

Cohen, Bernard C. 1963. *The press and foreign policy.* Princeton: Princeton University Press.

Dijk, Teun. A. van. 1993. „The Principles of Critical Discourse Analysis". *Discourse & Society* 2: 249-283.

Entman, Robert M. 1993. „Framing: Toward clarification of a fractured paradigm". *Journal of Communication* 43 (4): 51-58.

Entman, Robert M. 2007. „Framing Bias: Media in the Distribution of Power". *Journal of Communication* 57 (1): 163-173.

Franczak, Karol. 2017. „Analiza ramowania". W *Analiza dyskursu publicznego. Przegląd metod i perspektyw badawczych*, (wyd. 1), red. Michał Otrocki, Jerzy Stachowiak, Marek Czyżewski, Tomasz Piekot, 145-173. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie SEDNO.

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę (FDDS). 2024a. *Wytyczne FDDS dla mediów na temat wykorzystania seksualnego dzieci.* Dostęp 31.02.2025. https://fdds.pl/_Resources/Persistent/6/c/1/7/6c1746e820cc9be9c0b828689cf7c09e1aaf5667/fdds-skrocone-wytyczne%20--%2002.pdf.

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę (FDDS). 2024b. *Wytyczne mówienia o wykorzystywaniu seksualnym.* Dostęp 28.05.2025. https://fdds.pl/o-fundacji/co-nowego-w-fundacji/wytyczne-mowienia-o--wykorzystywaniu-seksualnym.html.

Fundacja Instytut Zamenhofa. 2023. *Offtherecord: Molestowanie seksualne dziennikarek w Polsce.* Dostęp 23.03.2025. https://offtherecord.zamenhof.pl/.

Głowiński, Michał, red. 2007. *Słownik terminów literackich (STL)*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Goffman, Erving. 1981. *Forms of talk.* Oxford: Basil Blackwell.

Greijer, Susanna, i **Jaap Doek.** 2016. *Wytyczne dotyczące terminologii w dziedzinie ochrony dzieci przed wyzyskiwaniem seksualnym i wykorzystywaniem seksualnym.* Dostęp 23.03.2025. https://edukacja.fdds.pl/pluginfile.php/97539/mod_resource/content/1/WYTYCZNE_TERMINOLOGICZNE_ECPAT_FDDS_FINAL_310822%20(2).pdf.

Hatavara, Mari, i **Jarkko Toikkanen.** 2019. „Sameness and difference in narrative modes and narrative sense making: The case of Ramsey Campbell's 'The Scar'". *Frontiers of Narrative Studies* 5 (1): 130-146.

Hauser, Gerald A. 2002. *Introduction to Rhetorical Theory.* Long Grove: Waveland Press Inc.

Iversen, Stefan. 2014. „Narratives in Rhetorical Discourse". *The living handbook of narratology.* Dostęp 5.08.2025. https://www-archiv.fdm.uni-hamburg.de/lhn/node/117.html.

Kampka, Agnieszka. 2020. „Wizualna analiza dyskursu na Instagramie – możliwości i ograniczenia". *Przegląd Socjologii Jakościowej* 16 (4): 86–103. https://dx.doi.org/10.18778/1733-8069.16.4.05.

Kącki, Marcin. 2024. „Moje dziennikarstwo – alkohol, nieudane terapie, kobiety źle kochane, zaniedbane córki i strach przed świtem". *Gazeta Wyborcza*, 5.01.

Klimkiewicz, Artur. 2018. „Krzywda i jej zadośćuczynienie w prawie cywilnym. Analiza pojęć w świetle orzecznictwa sądów polskich". *Zeszyty Naukowe KUL* 60 (2): 291-306.

Kodeks karny (k.k.), art. 18 § 1, art. 197 § 1-4.

Kodeks postępowania karnego (k.p.k.), art. 49 § 1.

Kodeks pracy (k.p.), rozdz. IIa § 5, p. 2, § 6.

Kodeks wykroczeń (k.w.), rozdz. I, art. 1 § 1.

Krug, Etienne G., Linda L. Dahlberg, James A., Mercy, i **Anthony B. Zwi,** red. 2002. *World report on violence and health.* Genewa: World Health Organization.

Krzyżaniak, Wojciech. 2024 Wypowiedź na Facebooku. Dostęp 6.01.2024. https://www.facebook.com/wojtko/posts/pfbid02FejCbPBt9RXvRJ8YK6nQnnMfgXi3ygX4HorKaiDKhXgvRZU-1UQAYZzDggtyz2hjql.

Kuypers, Jim A. 2010. „Framing Analysis from a Rhetorical Perspective". W *Doing News Framing Analysis*, red. Paul D'Angelo, Jim A. Kuypers, 286-311. New York: Routledge.

Lakoff, George. 2004. *The All New Don't Think of an Elephant*. Hartford: Chelsea Green Publishing Co.

Van Leeuwen, Theo. 2008. *Discourse and Practice: New Tools for Critical Analysis*. Oxford: Oxford University Press.

Maciejaszek, Karolina. 2024. Wypowiedź na Facebooku. Dostęp 7.01.2024. https://www.facebook.com/karolina.maciejaszek/posts/pfbid0368Lx5F3ADWNhk2QcM36kN7XHd689BS3xddBAHy-88Ew8Q5tpPV18V9ZuipBnvh6Jul.

Maheu-Giroux, Mathieu, Lynnmarie Sardinha, Heidi Stöckl, Sarah R., Meyer, Arnaud Godin, Monica Alexander, i **Claudia García-Moreno.** 2022. „A framework to model global, regional, and national estimates of intimate partner violence". *BMC Medical Research Methodology* 22 (1): 159.

Marecka, Marta. 2024. Wypowiedź na Facebooku. Dostęp 22.01.2024. https://www.facebook.com/purfinks.pisze/posts/pfbid02gL9P1kVvHSNJeyrTaepAmAvLTmuqegjw1Bjru5bupaL-3juQu97fB91avQuEYEnzill.

Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy b.d. 2025. *Seks, internet, nadużycia – jak o nich mówić i pisać, by nie krzywdzić dzieci? Krótki poradnik NASK*. Dostęp 31.01.2025. https://nask.pl/magazyn/seks-internet-naduzycia-jak-o-nich-mowic-i-pisac-by-nie-krzywdzic-dzieci-krotki-poradnik-nask.

Pemberton, Antony, Pauline G. M. Aarten, i **Eva Mulder.** 2019. „Stories as property: Narrative ownership as a key concept in victims' experiences with criminal justice". *Criminology & Criminal Justice* 19 (4): 404-420. https://doi.org/10.1177/1748895818778320.

Pan, Zhongdang, i **Gerald M. Kosicki.** 1993. „Framing analysis: An approach to news discourse". *Political Communication* 10 (1): 55-75.

Petriczko, Ada. 2024. Wypowiedź na Facebooku. Dostęp 7.01.2024. https://www.facebook.com/ada.petriczko/posts/pfbid0Y9ax86kMqNFptTqdhc3bF69CCFMLbCkDt449bRDKQeVgTpKCo-acDXmGvWw4PKqJpl.

Pintea, Addina. 2013. „Intertextuality, Dialogism and the Social Construction of Journalistic Discourse". *Studia Universitatis Petru Maior. Philologia* 15: 126-133.

Pluwak, Agnieszka. 2009. „Geneza i ewolucja pojęcia ‘framing’ w naukach społecznych”. *Global Media Journal – Polish Edition* 1 (5): 49-79.

Reid-Searl, Kerry, i **Brenda Happell.** 2012. „Supervising nursing students administering medication: a perspective from registered nurses”. *Journal of Clinical Nursing* 21 (13/14): 1998-2005.

Sajkowska, Monika, red. 2010. *Dziecko wykorzystywane seksualnie. Diagnoza, interwencja, pomoc psychologiczna*. Warszawa: Fundacja Dzieci Niczyje.

Sajkowska, Monika, i **Renata Szredzińska.** 2022. *Dzieci się liczą 2022. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa i rozwoju dzieci w Polsce.* Warszawa: Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

Sarna, Paweł, i **Ewelina Tyc.** 2020. „Śmierć prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza w nagłówkach polskich dzienników i tygodników”. *Res Rhetorica* 1: 1-21. http://doi.org//10.29107/rr2020.1.1.

Słownik języka polskiego PWN (SJP). Dostęp 3.02.2025. https://sjp.pwn.pl/sjp.

Stasiuk-Krajewska, Karina, Michał Wenzel, Jakub Kuś, i **Ivan R. Cuker.** 2023. *Retoryka fake newsów pod lupą. Wyniki badania CEDMO 2.0*. Warszawa: Uniwersytet SWPS.

Stowarzyszenie Twoja Sprawa. 2013. *Odebrana niewinność. O seksualizacji kobiet i dziewcząt we współczesnej kulturze*. Dostęp 23.03.2025. https://twojasprawa.org.pl/files/attachments/52beb3e-8-5607-11e9-a494-00163e34cb38/raport-sts-odebrana-niewinnosc.pdf.

Studnicki, Piotr. 2018. „Less Oedipus, more Telemachus: the framing of fatherhood in international press”. *Church, Communication and Culture* 3 (2): 152-173. https://doi.org/10.1080/23753234.2018.1477515.

Szylko-Kwas, Joanna. 2023. „Two crises – framing messages about the crisis on the Polish-Belarusian border”. *Res Rhetorica* 10 (3): 1-18. https://doi.org/10.29107/rr2023.4.7.

Teler, Anna, i **Aleksandra Urzędowska.** 2025. „Katalog trosk środowiska medialnego. Studium analityczno-syntetyczne skandalu Kącki-Rogaska”. *Studia Medioznawcze* 26 (100): 52-75.

Tess Gołębiowska, Anna. 2024. Wypowiedź na Facebooku. Dostęp 8.01.2024. https://www.facebook.com/AnnaTessOfficial/posts/pfbid0siyBRzZsoe28wYZUDNgjjeZFXmRytAN8kL1BjW8y-3DMWkjyuRFRmSDfS3SWLW86Bl.

Tolman, Deborah, Renée Spencer, Myra Rosen-Reynoso, i **Michelle V. Porche.** 2023. „Sowing the seeds of violence in heterosexual relationships: Early adolescents narrate compulsory heterosexuality”. *Journal of Social Issues* 59 (1): 159-178.

Wasilewski, Jacek. 2012. *Opowieści o Polsce. Retoryka narracji*. Warszawa: Headmade.

Wasilewski, Krzysztof. 2019. „Framing i analiza ramowa – stan badań we współczesnym medioznawstwie. Przegląd stanowisk badawczych”. *Media – Kultura – Komunikacja Społeczna* 1 (14): 91-109.

Weaver, David H. 2007. „Thoughts on Agenda Setting, Framing, and Priming”. *Journal of Communication* 1 (57): 142-147. https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00333.x.

Wielki słownik języka polskiego (WSJP). Dostęp 31.02.2025. https://wsjp.pl.

Wójcik, Szymon, Katarzyna Makaruk, Joanna Kopycka, Justyna Szołajska, i **Natalia Organista.** 2024. *Przemoc wobec dzieci w sporcie. Pełny raport z badań ilościowych*. Warszawa: Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

Zabin, Amy. 2021. *Rozmowy z pedofilem.* Poznań: Media Rodzina.

Żak, Adam, i **Ewa Kusz,** red. 2018. *Seksualne wykorzystywanie małoletnich w Kościele. Problem – odpowiedź Kościoła – doświadczenie Polskie*. Kraków: WAM.